VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Työryhmä elinympäristöjen ennallistamisen ja maanpuolustuksellisten yhteistavoitteiden määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi – ympäristöministeriö ja puolustusministeriö

Ylijohtaja Tarja Haaranen, YM
Erityisasiantuntija Sami Heikkilä, PLM

Työryhmän toimikausi ja tehtävät

- Toimikausi 30.10.2025-31.5.2026. Työryhmän tehtävänä on:

  1) Tunnistaa maanpuolustukseen ja ekosysteemien ennallistamiseen liittyvät yhteiset tavoitteet, koota niiden edellyttämät toimenpiteet valtion mailla ja yksityismailla sekä määritellä toimenpiteiden kohdentaminen, toimintatavat ja vastuutahot. Työryhmä tuottaa myös ehdotuksen toimenpiteiden rahoitustarpeista ja vaikutusten seurannan järjestämisestä.

  2) Työryhmä käynnistää pilottihankkeen ennallistamisen ja maanpuolustuksen tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja ennallistamistoimien mahdollistamiseksi.

  3) Jatkuvassa sotilaskäytössä olevien alueiden osalta työryhmä:

  a) tunnistaa ne alueet, joilla ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteet eivät ole ristiriidassa alueen sotilaskäytön tavoitteiden kanssa. Tällaisilla alueilla edistetään ennallistamisen ja luonnonhoidon toimenpiteiden toimeenpanoa sekä sujuvoitetaan toimenpiteistä ja alueista vastaavien valtion organisaatioiden yhteistyötä ja toimintatapoja.

  b) tunnistaa ne alueet, joilla ennallistamisasetuksen toimeenpanon edellyttämien toimien ei katsota olevan yhteensopivia asianomaisten alueiden jatkuvan sotilaskäytön kanssa.

Luonto on keskeinen alueiden talouteen, elinvoimaan ja ihmisten hyvinvointiin vaikuttava tekijä

- Luontokato ja ilmastonmuutos voivat vaikuttaa suoraan ja välillisesti Suomen turvallisuusympäristöön. Etenkin Arktisen alueen geopoliittinen asema tulee muuttumaan näiden ilmiöiden seurauksena.
- Monimuotoinen luonto tukee paikallisten ihmisten omavaraisuutta sekä kykyä selvitä poikkeustilanteissa. Toimivien ekosysteemien merkitys ihmisten henkiselle resilienssille on suuri.
- Monimuotoiset ekosysteemit kestävät ilmastonmuutoksen vuoksi yleistyviä sään ääri-ilmiöitä ja turvaavat siten mm. maa- ja metsätalouden sekä muiden ekosysteemien toiminnasta riippuvaisten elinkeinojen harjoittamista. Häiriöt elinkeinojen harjoittamisessa heijastuva aluetalouteen ja sen myötä ihmisten hyvinvointiin sekä yhteiskunnan vakauteen. Laajamittaisilla häiriöillä voi olla vaikutusta myös laajemmin talouteen ja esimerkiksi ruokaturvaan.
- Luonnon tarjoamat mahdollisuudet ja ekosysteemipalvelut ovat merkittävä alueellisen elinvoiman lähde. Retkeily- ja ulkoilumahdollisuudet sekä lähiluonto ovat merkittävä veto- ja pitovoimatekijä, joilla alueet voivat houkutella uusia sekä palaavia asukkaita. Vetovoimainen luonto luo edellytykset myös matkailuun liittyville elinkeinoille.
- **Ekosysteemen hyvä tila on siten tärkeää Suomen kokonaisturvallisuuden ja varautumisen kannalta.**

Maanpuolustus ja ennallistaminen

- Puolustussuunnittelussa on huomioitu alueellinen ja paikallinen luonnonympäristö, maastonmuodot ja sääolosuhteet. Ennallistamistoimet etenkin ojitetuilla soilla ja kosteikoilla vaikuttavat maaperän kantavuuteen sekä myös sotilaalliseen liikkuvuuteen. Soita ja kosteikkoja ennallistamalla on mahdollista saada aikaan maanpuolustusta hyödyttävää estevaikutusta.
- Potentiaalisten ennallistamiskohteiden tunnistamiseksi työryhmä on tilannut itäiseen Suomeen rajatulle alueelle kohdistuvan pilottiselvityksen.
    - Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos voivat tehdä tapauskohtaisia arvioita ennallistamiskohteiden vaikutuksista maanpuolustukseen ja rajaturvallisuuteen.
    - Kuinka suurilla alueilla ennallistamista tulisi tehdä maanpuolustuksellisten yhteishyötyjen täysimittaiseksi saavuttamiseksi.
    - Tietoa voidaan käyttää myös kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimisessa.
- Työryhmä kartoittaa parhaillaan toimeksiannon mukaisesti potentiaalista ennallistettavaa pilottikohdetta, joka hyödyttäisi ennallistamistavoitteita ja maanpuolustusta. Lähtökohtaisesti kohdetta kartoitetaan valtion omistamilta mailta.

Haasteet ja mahdollisuudet

- Maanpuolustusta hyödyttävän ennallistamistoimien toteutumisen keskeinen haaste liittyy toimien rahoitukseen.
    - Suomen julkisen talouden tilanne ei todennäköisesti mahdollista merkittävää ennallistamisen lisärahoitusta.
    - EU:n nykyisen rahoituskehyskauden rahoitusinstrumentit tarjoavat mahdollisuuden ennallistamistoimien rahoittamiseen ja komission ehdotus uudesta rahoituskehyskaudesta näyttää tarjoavan jäsenvaltioille aikaisempaa enemmän mahdollisuuksia kohdentaa rahoitusta haluamallaan tavalla.
- Yksityinen rahoitus voi olla merkittävä ennallistamistoimien rahoituslähde. Yksityisen rahoituksen kasvattamiseksi tarvitaan kuitenkin vielä kannustimien ja selkeiden sääntöjen kehittämistä.
- Käytännön ennallistamistoimien esteenä voi paikoin olla ennallistettavan alueen maanomistajien suuri määrä. Suomessa ei ole käytössä keinoja ennallistamistoimien toteuttamiseksi ilman maanomistajan suostumusta.

Kiitos

Ylijohtaja Tarja Haaranen
Ympäristöministeriö
p. 050 322 6029, tarja.haaranen@gov.fi

Erityisasiantuntija Sami Heikkilä
Puolustusministeriö
p. 050 555 3510, sami.heikkila@gov.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET